

КОНТРАКТ ТВІННІНГ

Розробка нових статистичних методологій і показників в окремих сферах статистики згідно зі статистичними стандартами ЄС

Україна

ЗВІТ ПРО РОБОТУ МІСІЇ

щодо

Класифікації у структурній статистиці

Компонент 1, захід 1.4

Учасники навчального візиту:

Тетяна Захарова, начальник відділу структурних обстежень підприємств
Неоніла Комлева, начальника відділу комплексних робіт
Маргарита Кузнецова, заступник директора департаменту структурної статистики
Олена Колпакова, заступник директора департаменту – начальника відділу обстежень ділової активності підприємств

23-25 травня 2012 року

Версія: проект

STATISTICS
DENMARK

--	--	--

Київ - 2012

Прізвище автора, адреса, електронна адреса (зберігається актуальна інформація)

*Кузнєцова Маргарита Станіславівна
Державна служба статистики України
вул. Шота Руставелі, 3
Київ, 01601
Україна
тел: +38044 2875033
ел. адреса: M.Kuznetsova@ukrstat.gov.ua*

*Колпакова Олена Миколаївна
Державна служба статистики України
вул. Шота Руставелі, 3
Київ, 01601
тел: +38044 2871433
ел. адреса: O.Kolpakova@ukrstat.gov.ua*

*Комлева Неоніла Григорівна
Державна служба статистики України
вул. Шота Руставелі, 3
Київ, 01601
Україна
тел: +38044 2896020
ел. адреса: N.Komleva@ukrstat.gov.ua*

*Захарова Тетяна Аркадіївна
Державна служба статистики України
вул. Шота Руставелі, 3
Київ, 01601
Україна
тел: +38044 2876211
ел. адреса: T.Zakharova@ukrstat.gov.ua*

Зміст

1. Загальна частина	4
2. Перелік питань щодо навчання.....	4
2.1. Організаційна структура та нормативні документи.....	4
2.2. Відбір та наймання персоналу.....	5
2.3. Оплата праці	6
2.4. Мотивація та утримання персоналу.....	7
2.5. Навчання персоналу.....	7
2.6. Етичний кодекс працівників	8
3. Висновки та результати	8
Додаток 1. Технічне завдання	7
Основна інформація.....	11
Мета візиту	11
Очікувані результати	11
Заходи.....	11
Консультант та партнер.....	12
Час.....	12
Звіт.....	12
Додаток 2. Програма навчального візиту представників ДССУ до СД	13
Додаток 3. Концепція вступного курсу для нових працівників ДССУ	94
Додаток 4. Проект: Етичні принципи працівників органів державної статистики України	15

Перелік скорочень

ТЗ	Технічне завдання
ДССУ	Державна служба статистики України
СД	Статистична служба Данії

1. Загальна частина

Навчальний візит представників Держстату України до Центрального статистичного департаменту Литовської Республіки (далі – ЦСД Литви) відбувся в рамках реалізації компоненту "Класифікації у структурній статистиці" проекту Twinning № UA10/ENP-PCA/FI/26 "Розробка нових статистичних методологій та показників в окремих галузях статистики відповідно до статистичних стандартів ЄС".

Головною метою навчального візиту було отримання знань з питань визначення методу та порядку здійснення перерахунку динамічних рядів даних у рамках структурної статистики у зв'язку з упровадженням Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД-2010), гармонізованої з NACE rev.2.

Відповідно до технічного завдання, погодженого МЗС України листом від 07.05.2012 № 630/16-142-2765, були проведені консультації з таких питань:

- організація та методологія структурної статистики у Литві (збір, обробка та поширення даних);
- методологічні та практичні аспекти взаємозв'язку структурної статистики з системою національних рахунків, статистичним реєстром та галузевими статистиками;
- визначення методу та порядку здійснення перерахунку динамічних рядів даних у рамках структурної статистики у зв'язку з упровадженням NACE rev.2;
- особливості порядку та методології формування сукупності звітних одиниць для проведення структурного обстеження підприємств у період запровадження NACE rev.2 та підготовка звіту з якості даних структурного обстеження підприємств.

Крім того, учасники навчального візиту були ознайомлені з організаційною структурою ЦСД Литви.

2. Оцінка та результати

Організаційна структура ЦСД Литви

Відповідно до національного законодавства ЦСД Литви є урядовою установою, діяльність якої належить до компетенції Міністра фінансів Литви. Організаційна структура національного статистичного органу, а також Програма статистичних робіт затверджуються Урядом Литви за поданням Міністра фінансів. При цьому, затвердження звітно-статистичного інструментарію відноситься до повноважень ЦСД Литви.

В організаційній структурі ЦСД Литви, який складається з відділів за такими основними напрямками статистичної діяльності: макроекономічна статистика, статистика підприємств, соціально-демографічна статистика, інформаційні технології. В структурі ЦСД Литви налічується 5 регіональних відділів (до регіональної реформи їх було 10), завданнями яких є збір та

первинна обробка статистичних даних (їх введення і редагування), а також забезпечення статистичною інформацією місцевих органів влади. Організація збору звітності від респондентів базується на закріпленні за статистиком переліку конкретних підприємств, від яких збирається уся звітність (зі статистики підприємств, соціальної статистики, інша). Близько 70% респондентів обрали електронний спосіб звітування (повністю або частково).

Структурні обстеження підприємств (річне та квартальне) зосереджені у відділі статистики підприємств, в якому працює 12 фахівців. Крім того, відділ є відповідальним за статистику підприємств, що перебувають під іноземним контролем (FATS), та щомісячні обстеження ділової активності підприємств.

Статистичний реєстр Литви

Статистичний реєстр Литви є головним інструментом, який дозволяє забезпечувати єдиний підхід до формування сукупностей звітних одиниць у статистиці підприємств. Формування сукупностей за звітний рік (t) та на наступний рік (t+1) для усіх обстежень зі статистики підприємств здійснюється у листопаді t-року.

Законодавством Литви визначено три види ринкових підприємств:

- державні компанії та всі види акціонерних компаній, які складають фінансову звітність;
- індивідуальні підприємства (один власник, який має право наймати працівників) – подають податкову декларацію про доходи та витрати;
- фізичні особи, які здійснюють економічну діяльність на основі патенту/ліцензії (далі – фізичні особи-підприємці) – складають спрощену податкову декларацію про доходи.

Статистичний реєстр Литви на початок 2012 року містить близько 182 тис. суб'єктів, з них майже 84 тис. підприємств – юридичних осіб, включаючи неприбуткові організації, державні та місцеві бюджетні установи.

У зв'язку з упровадженням національної версії NACE rev.2 у 2008 році було завершено роботи щодо подвійного кодування одиниць у реєстрі. Для перекодування одиниць відповідно до нової класифікації використовувалися спеціальні обстеження реєстру (для випадків 1:n), автоматичне перекодування (1:1), імовірнісний метод.

З метою ретроспективного аналізу у статистичному реєстрі було проведено роботи щодо подвійного кодування одиниць за 2005-2007 роки.

Відповідно до вимог європейського законодавства зі структурної статистики на підставі даних статистичного реєстру Литви починаючи з 2005 року складається інформація щодо демографії підприємств (додаток 9 до Регламенту Європарламенту та Ради Міністрів Європейського Союзу (ЄС) № 295/2008 від 11.03.2008). Зазначена інформація формується за алгоритмами Євростату і включає дані щодо фізичних осіб-підприємців, які відповідно до Угоди про інформаційне співробітництво між ЦСД Литви та Податковою інспекцією Литви, отримуються у вигляді персоніфікованих даних.

Для визначення активності одиниць реєстру, включаючи фізичних осіб-підприємців, використовуються адміністративні джерела (дані Податкової інспекції Литви, Фінансової інспекції Литви, Служби соціального страхування), а також показники статистичних спостережень (оборот, кількість зайнятих), які використовуються в якості критеріїв при формуванні сукупностей звітних одиниць статобстежень. При цьому слід відмітити, що в литовській практиці пріоритетним джерелом даних за показниками зайнятості визначено дані Служби соціального страхування.

Організація та методологія литовської структурної статистики

Статистичне спостереження зі структурної статистики підприємств сектору нефінансових корпорацій (додатки 1-4 до Регламенту ЄС № 295/2008 від 11.03.2008) охоплює усю систему показників, передбачених регламентами ЄС зі структурної статистики, і ґрунтується на даних:

- річного структурного обстеження, яке проводиться відділом статистики підприємств;
- статистики екології, яка розробляється відділом сільського господарства та охорони навколишнього середовища;
- статистики торгівлі (деталізація показника "Оборот" за видами продуктів за Статистичною класифікацією продукції (далі – СКП), торгова площа, кількість роздрібних магазинів) – розробляється відділом статистики торгівлі;
- статистики будівництва (деталізація показника "Оборот" за видами будівель та споруд) – розробляється відділом статистики будівництва та інвестицій.

Литовське річне структурне обстеження підприємств поширюється на ринкові підприємства, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність та відносяться за NACE rev.2 до розділів 02-63, 68-82, 85-93, 95-96. За ступенем охоплення одиниць воно є несучільним – із 46 тис. компаній відбираються лише 9 тис. підприємств, які забезпечують 80% від загального обороту та 60% від загальної кількості найманих працівників на рівні групи (3-цифровий рівень) за NACE rev.2. В анкеті структурного обстеження респондентом наводяться дані в цілому по підприємству й лише за показниками обороту й кількості найманих працівників – з деталізацією даних за основним видом економічної діяльності. На основі цієї інформації у статистичному реєстрі щорічно актуалізується основний вид економічної діяльності підприємств.

Для отримання статистичної інформації по усій сукупності активних одиниць, що обстежуються в рамках структурної статистики, зокрема щодо компаній, не охоплених структурним обстеженням, щодо індивідуальних підприємств та фізичних осіб-підприємців, а також тих, що стали активними, використовуються:

- статистичні дані короткотермінової статистики (щодо кількості відпрацьованих працівниками годин) та квартальних обстежень зі статистики

праці (щодо кількості відпрацьованих працівниками годин, кількості працівників в еквіваленті повної зайнятості);

- адміністративні дані Фінансової інспекції Литви (фінансова звітність по кожному підприємству), Податкової інспекції Литви (персоніфіковані дані з річних декларацій про податок на прибуток індивідуальних підприємств та річних декларацій про доходи фізичних осіб-підприємців), Служби соціального страхування (первинні дані про кількість найманих та кількість зайнятих працівників, витрати на заробітну плату) тощо.

У період запровадження у структурному обстеженні нової версії NACE та подвійної розробки даних структурної статистики за 2008 рік формування сукупності звітних одиниць здійснювалось на основі NACE rev.1.1 з урахуванням репрезентативності за NACE rev.2, а підготовка звіту з якості даних структурного обстеження за 2008 рік базувалась на NACE rev.2.

З метою ретроспективного аналізу структурних показників за 2005-2007 роки у литовській практиці було застосовано мікрометод. Вибір цього методу пояснюється наявністю мікроданих по усіх одиницях та подвійного кодування одиниць у статистичному реєстрі за вказані періоди, а також формуванням статистичної інформації для потреб користувачів за основним видом економічної діяльності. Перерахунок статистичних даних за 2000-2004 роки здійснювався із застосуванням макрометоду.

Для забезпечення інформаційних потреб системи національних рахунків дані структурної статистики узагальнюються окремо по підприємствах-юридичних особах, які включаються до сектору нефінансових корпорацій, та по фізичних особах-підприємцях, які включаються до сектору домашніх господарств.

Щодо даних про діяльність фінансових установ (кредитних установ, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів), передбачених у додатках 5-7 до Регламенту ЄС № 295/2008 від 11.03.2008, то інформація по вказаних установах надається відділу фінансових послуг ЦСД Литви Національним банком Литви, а також доповнюється окремими статистичними показниками, зокрема щодо кількості працівників, й передається до Євростату.

Складання даних щодо структурної статистики послуг підприємств (додаток 8 до Регламенту ЄС № 295/2008 від 11.03.2008) здійснюється, починаючи з 2008 року, відділом транспорту та послуг ЦСД Литви на підставі 10 видів анкет для підприємств різних видів діяльності у сфері нефінансових послуг. Зазначені анкети передбачають деталізацію показника "Оборот" за видами послуг за СКП, які є характерні для конкретного виду діяльності, а також за місцезнаходженням клієнта (резидент, нерезидент).

2. Висновки та результати

Слід відзначити, що у цілому навчальний візит було організовано на високому рівні. Заплановані заходи дозволили ознайомитися з усіма

аспектами питань, які передбачалося вивчити у відповідності до технічного завдання.

Водночас представниками Держстату України були окреслені проблемні питання щодо проведення ретроспективного аналізу даних структурної статистики за КВЕД-2010, які пов'язані з вибором методу ретроперерахунку урахуваючи проведення структурного обстеження по малих підприємствах на вибірковій основі; потребою користувачів в узагальненій інформації за КВЕД-2010, сформованій як за основним видом економічної діяльності підприємств (інституціональний підхід), так і за однорідними видами економічної діяльності (функціональний підхід), у регіональному розрізі; необхідністю визначення (при виборі макрометоду) порядку застосування різних видів конверсійних матриць до конкретних показників структурної статистики тощо.

За результатами навчального візиту експертами ЄС рекомендовано, у випадку прийняття рішення про застосування в українській практиці макрометоду, перерахунки даних за КВЕД-2010 здійснювати "знизу-вгору" (наприклад, регіони – Україна).

Також було обговорено комплекс підготовчих робіт та терміни проведення наступного заходу щодо експериментальних розрахунків динамічних рядів даних структурної статистики та оцінки їх якості – I декада серпня 2012 року.

Додаток 1. Технічне завдання

Додаток 2. Програма навчального візиту

**Компонент 6 – Завдання 6.2 “Навчальний візит з питань управління персоналом”,
Статистична служба Данії, Копенгаген**
Дата: 29/05/2012-31/05/2012,
Адреса: Statistics Denmark, Sejrøgade 11, DK-2100 Copenhagen Ø
Місце проведення зустрічей: Зала засідань колегії директорів

	Перша половина дня 9:30 - 12:30	Друга половина дня 13:30 – 16:30
Вівторок 29/05/2012	<p>9:30 Прибуття до приміщення ССД Зустрічаюча особа: <u>Маріус Поулсен</u></p> <p>9:45 - 10:45 Загальна презентація ССД (Йеспер Еллемоуз, головний радник з питань міжнародного консалтингу)</p> <p>10:45 – 11:15 Презентація департаменту управління персоналом (Маріус Поулсен)</p> <p>11:15 - 12:30 Працевлаштування в ССД, «прийняття та звільнення», зовнішнє законодавство та нормативні документи (Тіне Стетс)</p>	<p>13:30 - 14:30 Прийом на роботу нового персоналу в ССД (Анн-Марі Крістенсен, головний клерк відділу управління персоналом)</p> <p>14:30 - 15:30 Заохочення та вихід на пенсію працівників ССД (Маріус Поулсен та Тіне Стетс)</p> <p>15:30 - 16:30 Заробітна плата, доходи та просування по службі у ССД. Законодавство, нормативні документи, внутрішні правила та процедури (Каміла Лет, головний радник відділу управління персоналом)</p>
Середа 30/05/2012	<p>9:30 – 11:30 Тренінг в ССД (Тіне Стетс)</p> <p>11:30 - 12:30 Е-навчання: практична презентація (Томас Андерсен, провідний клерк відділу управління персоналом)</p>	<p>13:30 - 15:00 Вступний курс для нового персоналу в ССД (Томас Андерсен)</p> <p>15:00 - 16:30 Розгляд проекту вступного курсу для нового персоналу ДССУ (домашнє завдання) (Маріус Поулсен та Тіне Стетс)</p>
Четвер 31/05/2012	<p>9:30 - 11:30 Командна робота (Маріус Полсен)</p>	<p>13:30 - 15:00 Проект Кодексу поведінки ДССУ (домашнє завдання ДССУ) (Маріус Поулсен та Тіне Стетс)</p>

	11:30 - 12:30 Підведення підсумків щодо розглянутих тем (Маріус Поулсен та Тіне Стетс)	15:30 - 16:30 Винесені уроки для ДССУ. Підсумки та підготовка другої місії до Києва (Маріус Поулсен та Тіне Стетс)
--	--	--

Додаток 3. Концепція вступного курсу для нових працівників

Мета заходу - створення вступного навчального курсу для нових працівників органів державної статистики на модульній основі. Після реалізації цього заходу (у рамках проекту Twinning) передбачено подальше впровадження зазначеного курсу в практику роботи з персоналом.

Зміст навчального курсу - комплекс знань, які забезпечуватимуть інформування працівника щодо основоположних засад діяльності національної статистики, формування уявлень про корпоративну культуру, а також сприятимуть найшвидшій адаптації нового співробітника на робочому місці та його активній участі в майбутній професійній діяльності.

Програма навчального курсу (орієнтовний перелік тем/модулів):

1. Коротка історія державної статистики України.
2. Нормативні засади діяльності.
3. Сучасна структура органів державної статистики України.
4. Структура та керівництво ДССУ.
5. Колегія ДССУ та дорадчі органи.
6. Місія ДССУ. Стратегії розвитку державної статистики. Головні напрями розвитку державної статистики на період до 2017 року.
7. Принципи діяльності органів державної статистики.
8. Правила внутрішнього трудового розпорядку.
9. Корпоративна система: геральдика, професійне свято, відомчі відзнаки.
10. Можливості щодо підвищення рівня професійної компетентності.
11. Всеукраїнська професійна спілка працівників органів державної статистики. Галузева угода.

Рівень курсу – індивідуальний.

Носії інформації – електронні.

Додаток 4. Проект: Етичні принципи діяльності статистиків

Основні професійні цінності як стандарти щодо організації статистичної діяльності визначено в Принципах діяльності органів державної статистики України, затверджених наказом Держкомстату України від 14.06.2010 № 216.

Етичні принципи:

Нейтральність і неупередженість

Статистики виконують свої посадові обов'язки неупереджено, не надають будь-яких переваг та не виявляють прихильності до окремих фізичних і юридичних осіб, політичних партій, релігійних і громадських організацій.

З урахуванням конституційних прав, статистики можуть брати участь у політичній чи іншій громадській діяльності лише поза межами їх службових обов'язків і в позаробочий час, щоб не підірвати віру громадськості в неупереджене виконання ними своїх функцій. Незалежно від власних політичних поглядів статистики виконують свої службові обов'язки в межах законодавства з дотриманням норм цього Кодексу.

Статистики не допускають впливу на виконання своїх службових обов'язків особистих (приватних) інтересів, інтересів членів своєї сім'ї або інших осіб.

Професіоналізм

Статистики діють виключно в межах законодавчо наданих їм повноважень, забезпечуючи виконання своїх обов'язків та повною мірою використовуючи свої права.

Статистики виконують свої обов'язки сумлінно, оптимально організовуючи робочий процес та своєчасно досягаючи очікуваних результатів.

Статистики збирають та аналізують дані максимально якісно, забезпечуючи їх точний і обґрунтований опис, із дотриманням професійних та методологічних стандартів і процедур.

Статистики використовують свої статистичні знання на загальне благо, слугуючи суспільству. Статистики не повинні вводити в оману, свідомо спотворювати або намагатись формувати неправомірну звітність, перешкоджати науковим/академічним дослідженням інших.

Статистики приймають рішення щодо методів, стандартів, технологій опрацювання статистичної інформації виключно на основі оцінки переваг і недоліків різних альтернатив для отримання найбільш точних результатів.

Статистики несуть відповідальність за придатність даних і статистичних методів очікуваним кінцевим результатам.

Статистики відкрито представляють всі отримані в процесі статистичного спостереження дані, незалежно від результату.

Статистики протистоять будь-якому тиску, спрямованому на свідоме маніпулювання статистичними даними.

Сприяння впровадженню стратегій

Статистики обізнані зі стратегією розвитку статистичної галузі, спрямованою на більш повне задоволення інформаційних потреб суспільства у високоякісній статистичній інформації, та усвідомлюють важливість свого індивідуального внеску в її колективну реалізацію.

Орієнтація на користувача

Статистики постійно вивчають рівень задоволеності користувачів статистичною інформацією.

Статистики працюють для того, аби надавати актуальні інформаційні послуги.

Періодичність поширення статистичної інформації максимально враховує потреби користувачів. Будь-які відхилення від графіку поширення статистичної інформації заздалегідь оприлюднюються та пояснюються

Усі користувачі мають рівний і одночасний доступ до статистичної інформації, будь-які привілеї зовнішніх користувачів стосовно дострокового доступу до неї контролюються.

Конфіденційність

Статистики поважають як приватне життя окремих людей, так і в цілому суспільство, в якому збираються статистичні дані, та уникають можливої шкоди від зловживання результатами.

Статистики зобов'язуються не розголошувати конфіденційну статистичну інформацію, а також не використовувати таку інформацію для задоволення будь-чиїх інтересів.

Статистики застосовують організаційні та технічні засоби для захисту безпеки та цілісності статистичних баз даних.

Професійне вдосконалення

Статистики постійно оновлюють свої професійні знання та навички, вивчають як власну галузь, так і ті, стосовно яких застосовують статистичні методи.

Досвідчені статистики підтримують та допомагають молодим працівникам, передаючи їм свій досвід.

Лояльність

Статистики гордяться тим, що належать до згуртованої статистичної спільноти.

Статистики формують і підтримують позитивний імідж національної статистичної системи поза межами своєї роботи.

Статистики відстоюють професійну честь і гідність своїх колег, не допускаючи упередженої зовнішньої критики на їх адресу. Конструктивна критика можлива лише всередині колективу.

Статистики поважають існуючі правила, досягнуті домовленості та забезпечують безумовне виконання взятих на себе зобов'язань

Статистики уникають конфліктних ситуацій, що можуть завдати шкоди їх власній репутації та репутації системи в цілому.

Партнерські відносини

Права і обов'язки статистиків, інших виробників статистичної інформації, респондентів та користувачів, відповідно до їх ролі та відповідальності, прописані та повністю зрозумілі.

Статистики будують свої взаємини з респондентами, іншими виробниками статистичної інформації та користувачами на засадах довіри, взаємоповаги та взаємодопомоги, рівності та відкритості.

Статистики в зручній та зрозумілій формі інформують респондентів та користувачів щодо методів і процедур, які застосовуються в процесі вироблення статистичної інформації.

Статистична методологія доступна для широкого загалу, що дозволяє методам, процедурам, техніці та отриманим даним оцінюватись окремо.

Додаток №. Особи, з якими були проведені зустрічі

Статистична служба Литви

- Джонас Маркелевічюс – перший заступник Генерального директора
- Броніслава Камінскене – завідувача відділом методології й якості
- Номеда Братчиковене – головний спеціаліст відділу методології й якості
- Антаніна Валюлене – завідувача відділом статистики підприємств
- Зита Серафінене – завідувача відділом статистики послуг
- Гайлута Юшкене – завідувача відділом національних рахунків
- Даля Мачуйтене – завідувача відділом статистичного реєстру
- Далюта Каваляускене – завідувача відділом вибіркового методів